

СРПСКИ ТЕХНИЧКИ ЛИСТ

ОРГАН УДРУЖЕЊА СРПСКИХ ИНЖЕЊЕРА И АРХИТЕКТА.

Обезбеђење радника.

Већ у два три маха писано је у нашем листу о овом питању. Сматрајући да је обезбеђење радника једно веома важно питање за модерно уређење држаза, држимо да ће решавање овога питања ускоро морати наступити и код нас као акутно; па због тога смо предузели: да у низу чланака изнесемо укратко начине и начела обезбеђења оне класе, која изводи све пројекте и остварава све замисли свију инжењера и архитекта. Инжењери и архитекти су у најближој и веома тесној вези са радником, они треба да познају све болове и недаће у животу радника, па им је не само хуманитарна и етичка дужност, да откривају те болове и недаће које тиште радника, већ им то императивно налаже и тежња за унапређење саме технике и техничких радова, јер у колико се изводиоц инжењерских и техничких радова — радник — буде мање трошио у борби са невољама и недаћама у толико ће моћи више од своје енергије употребити за само унапређење радова.

Са жељом да ма у колико помогнемо решавању питања о радничком обезбеђењу изнећемо пред наше читаоце једну серију чланака израђених по страним ауторима са модерним погледом на ово питање међу којима су: Dr. A. Manes Dr E. Kobald, Hahn и други.

I. Појам и суштина радничког обезбеђења.

Са гледишта национално економског радничког обезбеђење у најширем смислу речи обухвата све оне установе, које на бази су *узајамности* покривају све ванредне издатке радника и њихових породица у случајевима *нужде и потребности*.

Најглавнији су узроци ове потребности и нужде: смањивање (или престанак) способности за рад што може изазвати: смрт, старост, инвалидитет (неспособност), несрећни случајеви, болест, трудноћа и немање рада.

У питању радничког обезбеђења, треба нарочито издвојити као битно тај момент, да је решавање у свима правцима овога питања основано на принципу *узајамности*. Узајамност пак претпоставља множицу приносиоца, који су међусобно обвезани и дужни да једни помажу друге у извесним случајевима. Према томе излази: да се само онда може говорити о обезбеђењу, кад постоји с правом задобијени захтев или боље рећи, кад постоји задобијено право на извесну исплату и покриће трошкова. При томе није важно да ли је то право стечено на основу приватног правног уговора или на основу државно правне принуде; ту је само важно, да постоји стечено право. И само тада, кад то стечено право постоји и може се говорити о обезбеђењу радника. Нема ли тога стеченога права, већ ако постоји само нада и изглед на помоћ и милосрђе, онда ту престаје појам осигурања, а почиње принцип: *издржавање сиротиње*. У првом се случају задобија *обезбеда* (помоћ с правом стечена), а у другом се добија *милостиња*. Радник треба да има *обезбеду а не милостињу*.

Пошто су установе за обезбеђење радника установе чисто економске, то се као основ за њихово образовање и одржавање морају узети и извесни дохотци, који морају да покрију издатке; т. ј. да би се добила *обезбеда* мора се вршити и *уплата*, или мора се *полагати улог*. Сваки радник, који жели да има с правом стечену обезбеду за извесне случајеве мора у ту установу за обезбеђење уносити и извесан *улог* (уплату). Овај улог полаже увек он сам или непосред-

но у новцу, или у виду радне снаге и раднога дејства, у коме случају послодавац или предузимач полаже уплате у новцу као реализовану вредност уплате, коју је радник уложио у виду радне снаге. Много таквих уплата заједно скупљених и уједињених стварају услов за рационално финансирање, те се њима покривају сви издаци учињени исплатом с правом стечених обезбеда. Да би појам обезбеђења радника био потпуно задовољен, онда уложи сви скупа — били они у облику новца или радне снаге — морају бити толики да покрију све издатке на обезбеде. Није ли то случај, већ ако за покриће ових издатака буде потребан још какав додатак или дотација ма са које стране, онда читава таква установа губи карактер чистог обезбеђења, у томе је случају *обезбеда помешана са потпором.*

При свима установама за радничко обезбеђење у односу на исплату обезбеде, треба да је задовољена и особина, да се све потребе које се као обезбеда исплаћују јављају као *случајне* или боље рећи да исплату условљавају случајеви, који не зависе од воље обезбеђеника*). Ако се хоће да обезбеда задржи прави свој типични карактер, онда не сме наступање исплате обезбеде да буде познато *ни по времену ни по трајању.* Све је остављено случајности и независно од воље обезбеђенога. Само и у томе случају не сме се искључити посматрање статистичких података, те да се из њих црпе процентуални број исплата и према њима одреди висина уплате или улога, иначе се не би могло сматрати, да је основа рационална и економски сигурна (наша бивша укупна друштва најбољи су доказ за то).

Из свега овога се види да се према потпуно одређеном појму радничког обезбеђења, оно има да схвати као право обезбеђење исто онако као и многи други начини приватних обезбеђења. Само код организација приватног обезбеђења могу бити меродавна гледишта *приватно економска*, док су код установа радничког обезбеђења меродавна гледишта *социјалне политике*, због чега се радничка обезбеђења с правом називају *социјална или друштвена обезбеђења.*

Обезбеђење радника у ширем смислу ове речи може да се изведе на *три начина:*
а., Обезбеђење може да врше приватна друштва за рачун своје добити, што је јако заступљено у Енглеској и Америци под именом народно осигурање (Industrial Insurance),

*) Као што је то било код друштва за женидбу и удају.

па се шири и даље по Немачкој, а почело је већ и код нас.

б., Обезбеђење може да врши слободна, самостална радничка организација, као што је нпр. у Енглеској код установе: Friendly Societies и на послетку,

в., Обезбеђење радника може да се врши и тако, да има карактер *државно принудни.*

Само овај последњи начин може се означити управо *као начин правог радничког обезбеђења у ужем смислу речи.* У Немачкој се отпочело овим начином обезбеђења 1881., па је најопширније и разрађено и уведено. Готово сваки трећи становник немачког царства потпада под радничко обезбеђење ма у ком облику, што ће рећи да од 58 милиона становника број обезбеђених радника није мањи од 20 милиона. Од 1885. до 1903. издата је обезбеда за преко 60 милиона обезбеђених у вредности од 4 милијаде марака.

Овако знатно проширење и разгранато обезбеђење радника постигнуто је само начином *принудног обезбеђења.* Начин како се ова принуда врши може бити веома различит. У Немачкој је изражен у четири правца:

- 1., у односу на начин обезбеђења;
- 2., у односу на личности које се морају обезбедити;
- 3., у односу на органе обезбеђивања;
4. у односу на исплату обезбеђења.

Овај начин правог радничког обезбеђења *савремено је чедо социјалне политике* и знак је како социјалног тако и оригиналног напретка идеје обезбеђења,

Радничко обезбеђење је систем разних начина обезбеђења. Нарочито се под тим именом разумевају у првом реду обезбеђења у болести, у несретним случајевима, обезбеђење инвалиде и обезбеђење дохотка у старости. Уз ове начине додају се још и ове гране: обезбеђење дохотка удовицама, сирочади и онима који немају рада (који су остали без посла).

У осталом обим обезбеђења подешава се према развићу и стању социјалне политике дотичне земље. Код нас, као у земљорадничкој и сточарској држави уведено је обезбеђење против градобитине, против поплава и помора стоке.

И обезбеђење радника је у неколико отпочето. Постоје раднички фондови наших железничара и радника војне фабрике. Ови фондови основани су и делају на основи правила, која имају више приватно правни карактер; о чему ће бити говора и доцније.

Лицитације за пругу Пожаревац — Петровац.

У грађењу пожаревачких окружних железница наступио је приличан застој. За последња три месеца одржане су три лицитације за грађење пруге Пожаревац—Петровац и све су остале без успеха. На првој лицитацији, одржаној почетком јуна месеца није се јавио довољан број оферата. Друга лицитација није била одобрена што је најнижи понуђач захтевао неке измене у условима, тражећи извесне повластице за превоз материјала на железничкој прузи Дубравица—Пожаревац, остали пак оферти били су скупљи од предрачунске суме. За неуспех и треће лицитације одржане 17-ог августа тек. год. изгледа да је највише одговоран сам окружни одбор округа пожаревачког што је при расписивању треће лицитације унео у услове једну нову тачку, да ће предузимачи за превоз материјала на прузи Дубравица—Пожаревац имати да плаћају све оне дажбине које наша Железничка Дирекција наплаћује на пругама уског колосека. Ово је већ била погрешка. Опште је позната ствар да се при грађењу нових железница предузимачима дају увек извесне повластице за транспорт на већ постојећим железницама, тако ради и наша Железничка Дирекција и ти транспортни трошкови могу знатно утицати на коштање пруге. Ово важи особито код нас у Србији где су нпр, манипулационе таксе, нарочито за кратка одстојања, несразмерно велике према самом фактичном коштању транспорта те још и данас наше рабације у многим случајевима с успехом конкуришу државној железници!

Желећи да покаже извештај већи приход на прузи Дубравица—Пожаревац, окружни одбор треба у напред да зна да ће у толико скупље морати платити грађење осталих пруга и онда ствар излази на просто пресипање из једног цепа у други.

Баш што се тиче предрачуна за пругу Пожаревац—Петровац нама је познато да је исти рађен са врло великом обазривошћу и да се при анализи цена нарочито рачунало на концесије за подвоз материјала. Анализа цена вршена је врло брижљиво да би се округу показало шта може железница фактички при извођењу коштати. У они десет процената, који су стављани као зарада предузимачева подразумевате су увек и све оне штете, које предузимачи при овако великим радовима неминовно морају имати, а које долазе од растурања материјала, штетног дејства атмосферарија, евентуалних поплава и т. д. на радове које се извршују, или који су већ извршени.

Према свему овоме, чим је Окружни Одбор за трећу лицитацију унео у услове једну нову одредбу требао је одмах извршити и ревизију предрачуна који није рађен олако као што се раде многи наши предра-

чуни за окружне послове, остављајући предузимачима да се надмећу ко ће више попустити од фиктивне предрачунске суме. Међутим како су на трећој лицитацији сви оферти, као што је природно, испали већи од предрачунске суме одбор је расписао нову лицитацију и као што смо дознали, с приватне стране, донео начелну одлуку да посао не уступи све докле док не добије понуду мању од предрачунске цене.

Ми сумњамо да ће округ видети какву корист од овакве једке одлуке. Јер на првом месту ово не престано расписивање и поништавање лицитација може учинити да се озбиљнији предузимачи одбију од посла, пошто је састављање оферата, полагање кауције и учествовање на лицитацији скопчано са великим трошковима а с друге стране и само одлагање грађења железница доноси округу неминовно штете, које могу бити знатно веће од оних 20 или 30000 хиљада динара што их округ може привидно уштедети при накнадним лицитацијама. Плаћање интеркаларног интереса на дуже време, доцније предавање пруге саобраћају и штете које округ услед тога може имати кад се тачно срачунају премашиће у сваком случају горе наведену суму.

Истина окружни одбор мисли да ће те штете моћи да избегне тиме што ће рок за грађење пруге Пожаревац — Петровац смањити на годину дана, место осамнаест месеци колико је раније предвиђено. Али сваки озбиљнији техничар који зна шта је грађење железница, данас је уверен да се једна пруга од 36 км. дужине не може а и не треба да доврши за годину дана. Јер баш да се уложи највећи напор и сви радови доврше у томе року ипак таква пруга не би за саобраћај значила ништа и не би се могла предати употреби док се насипи не консолидују а за то се тражи извесно време.

Мисао о могућности брзог грађења железница могли су чак и у Народној Скупштини да заступају извесни наивни парламентарци по чијим је уверавањима Скупштина унела и у један закон одредбу да наше нове државне железнице имају бити потпуно довршене у року од две године, међутим данас када је тај рок скоро истекао ми видимо да нове железнице једва ако су у пола готове.

У осталом окружни одбор не мора ићи далеко да би се уверио да су наша тврђења тачна. Једна сразмерно лака и кратка пруга као што је Дубравица — Пожаревац није могла бити довршена у року од године дана и ако се то желео према закљученом уговору, и ако је то чак тражио и закон о концесији за пожаревачке окружне железнице.

На завршетку ово неколико редака ми имамо само да изразимо жељу да окружни одбор округа пожаревачког одбацујући на страну све ситне разлоге што пре и правилније приведе крају питање о грађе-

њу пруге Пожаревац — Петровац и да радозе на грађењу окружних железница продужи водити са оном похвалном озбиљношћу са којом их је прошле године у почетку посла, одиста и водио.

1 септ. 1908. год.

Београд

Д. Б.

Општинска посла.

Ћубришта у бари Венеције.

Чим се за време топлих летњих дана појави у вароши или околини каква зараза Општина београдска обраћа се нарочитим, крупно наштампаним објавама, грађанству, београдском, молећи га да строго пази на одржавање чистоће по својим двориштима. Међутим баш сама општина изгледа да с планом ради да у сред вароши или у непосредној близини ствара формална легла заразе. Навешћемо само један пример који тако рећи боде у очи. Дуж целе железничке улице која је скоро насута од железничке станице до дрвара на Сави општина је створила једно огромно ѓубриште на коме се просипа ѓубре, улично и кућевно из целог савског краја, јер је неко пронашао да овај део баре Венеције треба насути ѓубретом! Ово место налази се тако рећи у самој вароши између железничке станице и Херцеговаче улице а у непосредној близини трга Св. Николе и Карађорђевог улице, а то је крај коме је намењено да кроз кратко време постане трговачко саобраћајно средиште Београда. Па и сада је на овоме месту саобраћај веома жив. Преко тих ѓубришта мора да пролази маса радника и грађана који иду на дрваре или купатила, преко њих се истоварује и извози велика количина дрва и грађе и сав тај свет мора преко лета да гута несносан задах са ѓубришта. Спролећа и после великих вода, вода из баре Венеције прелије ова ѓубришта и продирући кроз земљу — јер је цео савски крај подигнут на насутом земљишту, увлачи нечистоћу и загађује терен у самој вароши.

Наравна ствар да док год општина не буде боље организовала своју грађевинску службу, и док год у одбору општинском буду прву реч водили партизански филистри, неспособни да ураде што корисно за општинама наше престонице — ми не можемо ни захтевати да општина поклони одржавању чистоће у вароши онолико пажње, колико би једна престоничка општина требала да учини. Ми знамо да ће још доста воде протекти Савом и Дунавом док општина стигне да потпуно у своје руке узме скупљање уличног и кућевног ѓубрета и уништавање истога у нарочитим пећима, као што то захтева модерна здравствена техника и као што се у културном свету ради. Али имамо још и сада права да захтевамо од општине да ѓубре износи по даље, изван вароши и тиме отклања легла за шире

ње зараза. У одржавању чистоће општина је дужна да предначи свима грађанима и да вазда има на уму да је извођењем канализације извршила једва половину посла за потпуно санирање Београда.

Још један чисто технички разлог говори против насипања овог дела Венеције ѓубретом. Имали смо прилике да добијемо у руке одобрени генерални пројекат за будуће пристаниште београдско, чијем грађењу београдска општина мора неминовно приступити у најскоријој будућности. И баш на томе месту где општина сада ствара ѓубриште пројектовано је да се сазидају централна царинска зграда, магацини и смештишта. Сваком техничару је јасно колико ће тешкоћа и излишних трошкова изазвати копање темеља и фундаирање горе поменутих, по замисли колосалних, грађевина кроз један овакав насип од ѓубрета.

Мислимо да би у паметном свету и овај један разлог био довољан да се један штетан посао обустави. Видећемо пак, да ли ће ово неколико редака имати каква успеха — и да ли ће се у општини наћи когод да изда наредбу да се дуж железничке улице поставе 2—3 табле са натписом: „овде је забрањено ѓубре бацати!“

Ing.

Администрација.

У нашем Листу писано је исцрпно о кулуку за грађење и одржавање друмова и о потреби измене закона о путовима. Као доказ колико је кулук несавремен и неправичан намет за наш народ нека послужи и ова молба упућена Министру Грађевина од стране сељака јелне општине у округу пожаревачком. Ми ту молбу саопштавамо од речи до речи онако како је потекла из самог народа. Наравно да према закону, који је сада у важности Министар Грађевина нема могућности да овакву молбу усвоји, али и она, поред многих других сличне природе може послужити као нов доказ колико је прека потреба да Србија што пре дође до једног доброг закона о сувоземним путевима.

Ур.

Господину Министру Грађевина.

По свима овоземаљским законима сви терети, како државни, срески окружни и општински, спадају на све пореске обвезнике по имућству — по сразмери непосредне порезе па чак и дажбине за војне потребе изузимајући личне војне службе.

Па када је све то тако а и самим постојећим законима регулисано, онда и сама правичност захтева да се и насипање друмова у опште врши по имућству на основи и саме правичности и одржавању увек у добром и исправном стању постојећих друмова.

Побуде за ово тражење ове су:

1. Што један становник овдашњи живи са 4—5 пореских глава на цигљо једном до два хектара земље а са теглећом стоком: две кравице или једно кљусе у вредности 50 до 150 динара, па му се да на сваку пореску главу мора да наспе по пропису и наређењу инжењера 80 до 100 метара дужине и прописне ширине, и дебљине; док међутим, други становник са једном и две пореске главе живи на имању од 50—100 хектара земље и том се истом становнику — грађанину онолика иста деоница на једну пореску главу, колико и оној пореској глави на једном хектару земљишта, која живи у таквом слабом материјалном стању и сточној снази.

Господине Министре,

Један становник на једном хектару земље живи са ма колико пореских глава у задрузи, не могуће је да може са тог једног хектара да учини употребу у пролазу са својим колима колико онај са имовним стањем од 50 до 100 хектара и да толико први може да покра — просече друмове и ћуприје, колико и овај други. Док први сву своју употребу врши са 30—40 пролазака а са теретом своје сточне снаге пренесећи 300—600 килограма на једном товару докле други учини употребу у пролазу друмовима и ћупријама од хиљаду до две хиљаде пролазака са теретом од 1000 до 2000 килограма тежине једног товара; и онда само се по себи разуме, да вишом употребом због имућног стања и јачом сточном снагом као и већим теретом више и друмове поквари и ћуприја покра, па је према томе и право да их више и оправља — пошљунчава но сиротнији становник.

Ова се практика и врши у целој овој околини у општини Р... срезу м... окр. пожаревачког вршена до прошле године, то јест, док у овој општини нису засели људи имућног стања те им се не допадају ови радови народне снаге — кулици по имућству, но из свог личног интереса наређује суд одбор општине Р... да се кулечење — пошљунчавање друмова изврши ове године с главе на главу, подједнако, без обзира на то, што у овој општини, као и у свакој другој већој имаде становника по 100 до 200 који немају ни точак у авлији а још мање ма какву теглећу стоку, и сад кад се ово кулечење има извршити овако, што но реч — срамена, само се по себи намеће питање: Ко ће да наспе деонице овим сиротанима?! Да ли неће и њихове деонице да падну на терет сиротнијој класи, која има кола и стоку са мањим имањем а већим бројем пореских глава, него имућнијим становницима са већим имањем и мање пореских глава у задрузи. И кад се томе додаду још и казне за неизвршење на време и по пропису радова на пошљунчавању друмова, у том је случају немогуће ни извршење наредаба државних и општинских власти, а још мање да се могу и казне издржати и поднети, а о исправности и одржавању у добром стању друмова не треба ни говорити а још

мање кад се дода, да је и сама деоба друмова још пре 10 година извршена, те је тако, не знамо из којих разлога дата општини Р... много већа деоница среских и окружних друмова тако, да на једну пореску главу долази у осталим општинама само 10—12 мет. а на становнике општине Р... долази на сваку пореску главу од 19 до 22 метра.

Стога се у понизности молите Господине Министре, да изволите наредити:

1.) Да се изврши поновни премемер свих среских и општинских друмова у срезу М... окр. пожаревачком, па да се свакој општини, према пореским главама даде онолико метара колико стварно коме и припада; и

2.) Да се насипање друмова свих у опште врши према непосредној порези, дакле онолико метара колико коме према порези припада.

У нади, да ће нам Господин Министар Грађевина дати правичног и законитог задовољења по овој молби остајемо молећи у понизности

4. авг. 1908, г.

у Р... у

Грађани општине Р...

у срезу М... окр. пожаревачком

Следује 395 потписа.

НАЦРТ

за

Правилник о извршењу канализације имања у Београду.

(Свршетак)

Чл. 27.

Проветравање кишних олука.

Сви кишни олуци, који се изливају у канал, било улични или у имању, морају се ради проветравања извести изнад крова и не смеју имати доле водени затварач.

Ако такав кишни олак избије над кровом у близини прозора, онда се мора доле наместити поуздан водени затварач али тако, да се њему не може вода смрзнути.

Чл. 28.

Водени затварачи.

Да би се спречило излажење гасова из канала кроз отворе где се сипа или изручује вода и друга течност, коју треба каналима одвести, мора се испод сваког таквог отвора као и испод седишта у нужницима наместити водени затварач.

Код заједничких нужника, писоара, перионица и томе сличних простора могу се, по особеном допуштењу, спојити више спроводника из таквих простора у један са заједничким воденим затварачем.

Сви водени затварачи израдиће се као сифони од цеви савијених у облику U или S, или помоћу сталне преградне плоче, или у облику колена тако, да је затвор водом поуздан. Цеви за те затвараче морају бити изнутра глатке.

Затварање помоћу покретног звона, кугле, капка и т. д. забрањено је.

Цев за затвараче може се градити од олова бакра, месинга, ливеног гвожђа, каменасте смесе или од другог градива, које исте каквоће. Затварачи од цинка забрањени су.

Пречник цеви затварача не сме ни у ком случају бити већи, него што је отвор кроз који се вода сипа. У главном може пречник цеви затварача имати ове димензије:

- 1., испод мањих сливника, умиваоника, писоара и томе слично 30 mm
- 2., испод већих сливника, умиваоника и томе слично 40 mm
- 3., испод сливника у кујнама код купатила већих корита и заједничког писоара 50 mm
- 4., испод нужничке шоље 70 до 100 mm
- 5., испод заједничких нужника 100—125 mm
- 6., испод сливника на патосу 50, 70, до 100 mm
- 7., испод сливника у дворишту 100—125 mm

Решетка у сливницима, умиваоницима, купатилима, и т. д. мора имати толико рупа (отвора) да сума површине пресека тих рупа (отвора) на решетци не буде мања од половине слободне површине пресека цеви воденог затварача.

Стуб воде у затварачу мора да има: код нужника висину најмање 50 mm; код сливника у дворишту и код кишних олука (где је то потребно) висину најмање 100 mm, а код свих осталих места најмање 70 mm висине.

Цев сваког затварача мора имати отвор ради чишћења. Такав отвор мора се херметички затварати запушачем на завртањ, а никако не сме запушач бити у облику просте капле. Сваки отвор ради чишћења мора да је намештен тако, да се њему може угодно приступити.

Цев затварача треба, где је год могуће да се намести на самом почетку одводне цеви, или непосредно испод почетка те цеви. Та, пак, одводна цев треба да се непосредно споји са најближим вертикалним спроводником. Где то није могуће, или где има бојазни да ће се водени затварач моћи испразнити услед исисавања, тамо се мора извршити предохрана против таквог испразњивања, т. ј. може се наредити да се намести такав затварач, који се не може испразнити исисавањем, или се може проширити цев која спаја затварач са вертикалним спроводником, или ће се на темељу колена затварача наместити помоћна цев за проветравање, која ће улазити у вертикални спроводник изнад највише тачке отвора кроз који се вода улива у

сливник и т. д., или ће се таква помоћна цев извести до изнад крова.

Они сливници или судови из којих се вода даље одводи, а који се дуже време неће употребљавати тако да вода у затварачу може усанути, морају се озго херметички затворити.

Чл. 29.

Ревизиона окна.

Сваки главни канал на имању мора имати окна за ревизију и чишћење тога канала.

Једно такво окно мора да се сагради најмање 2 m иза лица (границе) имања према улици на коју канал изилази. То ће бити главно ревизионо окно. Где се такво окно налази испод површине терена, ту се мора градити зидани силаз, који ће, сразмерно дубини, имати гвоздене пречаге за силажење, а озго се мора херметички затворити. Ширина озиданог округлог силаза мора бити при дну најмање 90 cm; а четвртасти силаз да има једну страну најмање од 100 cm а другу од 70 cm.

Ревизионо окно мора бити потпуно херметички затворено тако, да не могу ни гасови из њега излазити.

Ако није могуће да се главна ревизиона окна наместе непосредно на граници имања, онда по особеном допуштењу може се изабрати и друго подесније место. Одсек за канализацију може, према потреби, наредити и грађење других ревизионих окана осим главног и сваки такав отвор мора се херметички затворити.

Чл. 30.

Имања која имају већ извршену канализацију.

За имања која имају већ извршену канализацију пре ступања у живот овога правилника, може одсек за канализацију привремено допустити да се не мењају нужници у којима се налази механизам за испирање, који не испуњава захтев чл. 21., ако су ти механизми у исправном стању и ако се после сваког испирања могу чисто одржавати. Такво допуштење може се опозвати. Непосредно спајање са водоводном цевом неће се допустити ни код таквих нужника.

Исто тако; с правом да се допуштење опозове, може одсек за канализацију допустити да се не мењају.

1., Главни канали изван зграде који су већег пречника него што се тражи овим правилником, ако су цеви од каменасте смесе или од ливеног гвожђа, а добро су спојене;

2., Вертикални спроводници у згради ако су од каменасте смесе, олова, или ливеног гвожђа, а добро су спојени;

3., Кишни олуци који су у добром стању;

4., Сливници који имају водичи затварач и решетке прописане овим правилима као и одговарајући таложник.

Цеви за проветравање као и сви водени затварачи морају у свему одговарати прописима овога правилника.

Кад се врше знатније измене или оправке каналске инсталације у таквим имањима, морају се они делови који се мењају или оправљају, заменити другим, који ће одговарати прописима овога правилника.

II Градиво за спроводник и остале делове канализације имања.

Чл. 31.

Општа одредба.

За све спроводнике канализације у имању, употребиће се цеви округлог пресека, које морају бити изнутра глатке и од градива које је трајашно и постојано. С тога се допушта употреба само цеви од гвожђа, олова, цинка, бакра, и добро печене каменасте смесе.

Чл. 32.

Главни спроводници

Сви главни спроводници у згради и изван ње, градиће се од споља и изнутра глазираних каменастих цеви, асфалтом спојених, или ће се градити од цеви од ливеног гвожђа које су споља и изнутра асфалтисане и оловом спојене.

Они спроводници који су на већој дужини без ослонца морају бити од ливеног гвожђа.

Спроводници ван зграде, који се граде од каменасте цеви и који су под земљом, треба где је год могуће да су удаљени од зидова најмање за 1,5m.

Вертикални спроводници морају бити од цеви од ливеног гвожђа или од каменасте масе. Ако је пречник тих спроводника мањи од 70mm као и за краће одводне цеви већег пречника, могу се употребити и оловне цеви, које морају бити непробојне и морају се добро залемити.

Чл. 33.

Олуци за кишницу.

Вертикални олуци за метеорску воду (кишницу) могу се градити од јаког гвозденог цинкованог лима добро залемељеног или од ливеног гвожђа или од бакра. Дњи део олука најмање на дужини од 1.00m треба да је од ливеног гвожђа, ако ће се олак спајати са одводним или уличним каналом.

Чл. 34.

Цеви за проветравање.

Цеви за проветравање каналске инсталације градиће се од ливеног гвожђа, оловом спојене, или од добро залемељених цеви од јаког цинкованог гвозденог лима, или од бакра или од олова, а за делове 2m и знад терена могу се употребити и цеви од цинка али само ван зграде. У згради могу се за проветравање употребити и каменасте цеви

Чл. 35.

Технички прописи за поједине врсте цеви и појединих делова канализације у имању.

Чим овај грађилник буде потврђен, израдиће одсек за канализацију техничке прописе, у којима ће се изложити каквоћа и димензије појединих врста цеви и делова канализације у имању.

Ти прописи израдиће се у главном према нормалијама, које је израдио удружење немачких инжењера и архитекта из године 1903.

Ради угледа налазиће се у поменутом одељењу збирка предмета, који ће се употребљавати за канализацију имања, а који морају одговарати овим прописима.

Чл. 36.

Употреба градива и конструкција необухваћених овим правилником.

Употреба цеви и осталих делова од другог градива као и употреба других конструкција за поједине делове каналске инсталације, осим оних које су прописане овим правилником и техничким прописима, моћи ће се допустити само онда ако то одобри одсек за канализацију, према мустрама које ће поднети онај који тражи употребу тих предмета.

Чл. 37.

Предмети који се пошљу одсеку за канализацију на углед, и за које одсек да допуштење да се могу употребити, остаће као својина одсека у збирци на углед.

БЕЛЕШКЕ

Право на титулу „инжењер.“ „Technik und Wirtschaft“ доноси у једном од последњих бројева ову интересантну белешку: неки техничар при иступању из једне конструктивне радионице тражио је од свога шефа да му у сведоци потврди да је он (техничар) био ангажован као „инжењер“ али буде одбијен. По његовој тужби ствар доспе пред виши земаљски суд у Дармштату, који такође ову жалбу одбаци. У разлозима пресуде између осталог наводи се „да послодавац није обавезан да у сведоци нарочито истиче за шта је дотични посленик био ангажован. Даље тужилац иначе нема квалификације инжењера стечене на каквој вишој техничкој школи. И ако нема нарочите законске одредбе да се само на основу сведоци велике школе стиче право на титулу „инжењер“ ипак се по уобичајеној пракси ова титула даје само људима са вишим техничким образовањем. Свакојак (наводи се даље у разлозима пресуде) могу се и приватном студијом и студијом на каквој техничкој школи нижега реда прибавити знања и способности, које један инжењер треба да има. Али у таквом случају стоји до

воље послодавцу хоће ли при издавању сведоцбе о-
ценити да је рад таквог техничара имао вредност рада
једнога инжењера и хоће ли то нагласити у сведоцби
У сваком случају право на титулу „инжењер“ могу
имати само људи са сведоцбом какве више техничке
школе.

— И.

ВЕСТИ

Личне вести.

Указом Њ. В. Краља од 29. августа постављени
су:

I У Железничкој Дирекцији:

за инспектора друге класе г. Милош Кикић, ин-
спектор исте кл. управник нишке радионице, по потре-
би службе;

II у железничкој Дирекцији у Управи за грађење
за инспектора прве класе г. Светозар Поповић
инспектор друге класе;

за инспекторе друге класе:

г. Светозар Ивачковић, виши архитекта прве кла-
се Министарства Грађевина;

г. Милан Балта виши инжењер прве класе Ми-
нистарства Грађевина;

г. Јован Ђ. Симеонович, виши инжењер друге
класе у грађев. одељку при начелству окр. београдског

г. Светозар К. Русидес виши инжењер друге кл.
у грађев. одељку при начелству окр. пожаревачког: и

г. Мига П. Видаковић виши инжењер друге кл,
Министарства Грађевина.

за вишег инжењера друге класе:

г. Владимир А. Здравковић инжењер прве класе
Министарства грађевина: и

г. Јордан Видановић, инжењер прве класе.

за инжењере прве класе:

г. г. Михајило Кнежевић, Светозар Аранђеловић
и Ранислав Аврамовић, инжењери друге класе;

за инжењера друге класе г. Сретен Лазаревић
инжењер треће класе;

за инжењере треће класе:

г. г. Владимир Ђ. Игњатовић, Милсрад Илић Ми-
лорад Н. Стефановић и Гаврило Паруновић, под ин-
жењери прве класе;

За подинжењере прве класе:

г. г. Петар Николић и Милош А. Секулић,
подинжењери друге класе;

за подинжењера друге класе Радомир Ђаковић,
привремени подинжењер исте класе.

III У Министарству Грађевина:

за инспектора друге класе у инжењерском оде-
љењу г. Милош С. Милошевић виши инжењер друге
класе Министарства Грађевина;

за више инжењере друге класе:

г. г. Павле А. Димић, Драгутин Ђ. Матић и Ми-
лутин М. Сарић, инжењери прве класе;

за вишег инжењера у грађевинском одељку при
начелству;

округа ваљевског г. Чедомир Гагић;

округа чачанског г. Милорад З. Протић.

округа рудничког г. Чедомир Ј. Младеновић, инже-
њери прве класе;

за архитекту прве класе г. Петар Ј. Поповић ар-
хитекта друге класе;

за инжењере прве класе г. г. Владимир П. Ми-
тровић Станко Маринковић и Владимир Гавриловић,
инжењери друге класе;

за инжењере друге класе: г. г. Живко Д. Радо-
вић и Филип Трифуновић, инжењери треће класе;

за архитекту друге класе г. Јован Ђикадић ар-
хитект треће класе;

за архитекте треће класе: г. Владимир М. Попо-
вић архитект исте класе у оставци и Стојан Тителбах
подархитекта прве класе;

за инжењере треће класе: г. Клементије Букавац
Никола Ристић и Милан М. Аћимовић под инжењери
прве класе.

VI У Министарство Грађевина преведени су по
службеној потреби из Железничке Дирекције из Упра-
ве за грађење:

за вишег инжењера друге класе г. Танасије То-
доровић, виши инжењер исте класе.

за инжењера прве класе г. Милан Милосављевић
инжењер исте класе;

за инжењере друге класе г. Коста Д. Пешика Бо-
жидар Глумац, Витомир Л. Рајић, Милош Стефановић
и Милорад Миливојевић инжењери исте класе: и

за инжењера треће класе Петар Миленковић
инжењер исте класе.

Решењем Господина Министра Грађевина од 3.
септембра ове год. а на основу чл 18. закона о уре-
ђењу Министарства Грађевина, по указаној службеној
потреби, одређени су на службу:

У грађевинском одељку при начелству окр. ти-
мочког у Зајечару г. Петар Јовановић инжењер друге
класе, до сада на служби у грађевинском одељку при
Управи града Београда; и

У грађевинском одељку при Управи града Бео-
града г. Сиљан Пејчиновић архитект друге класе, да
сада на служби у Министарству Грађевина.

**Грађење куће за руковаоца лозног ра-
садника у Чачку** уступљено је Алекси Димитрије-
вићу, пред. из Чачка за 3995 дин. ниже од предрачу-
нске суме за 67,99. или 1.67% плаћа округ.

Грађење 20 плочастих пропуста на путу
Зајечар — Неготин и Зајечар — Жагубица уступље-
но је Лазару Икићу из Зајечара за 5389 дин. ниже од
предрачунаске суме за 1712.40 или 24.11% плаћа о
круг.

Власник за Удружење Срп. Инжењера и Архитекта **Кирило Савић** ванрдни професор Универзитета.
Одговорни уредник: **Јован Андрејевић** инжењер, управник грађевинског одељка општине београде.

Штампарија К. Грегорића и Друга — Београдск Узун Мироква 4